

Artikel uit Weekblad Gilze en Rijen 4 juni 2000

Op heemkringtentoonstelling nu ook foto's en video van opgravingen skeletten

Dat is pas op je wenken bediend worden. Loopt er net een tentoonstelling over bodemvondsten in Gilze en Rijen, worden er op het land van Thom en Han Smekens aan de Biestraat in Gilze negen skeletten opgegraven, die volgens de meest voor de hand liggende theorie dateren uit de tachtigjarige oorlog. Het Archeologisch Diensten Centrum uit Bunschoten heeft inmiddels het veldwerk verricht en doet nu onderzoek naar de precieze herkomst van de menselijke resten. Heemkring Molenheide is op de recente ontwikkelingen ingesprongen en heeft de tentoonstelling die zondag 4 juni weer te bezichtigen is, uitgebreid met fotomateriaal en videobeelden van deze opgravingen.

Het is weer wat rustiger geworden rond de akkers en de boerderij van Thom (71) en Han (71) Smekens, die het boeren nog steeds een beetje als hobby uitoefenen. De archeologen liepen af en aan, belangstellenden kwamen regelmatig kijken en ook de pers liet zich niet onbetuigd. Ze zijn blij dat al de drukte weer wat geluwd is, maar hebben het aan de andere kant toch ook wel heel leuk gevonden. Want als lid van de heemkundekring weet Smekens de historische waarde van de skeletten zeker te waarderen. Hij is altijd alert geweest op mogelijke vondsten. Bekend is immers dat de buurtschap Verhoven een hoek is waar in het verleden een en ander 'geweest' is. De Heer van Stad en Land van Breda had er in 1758 nog een jachthuis, het zogenaamde Hooghuis, staan. Maar ook zijn er ooit, hemelsbreed op 150 meter afstand, urnen uit de prehistorie gevonden. Smekens zelf heeft op zijn land allerlei scherven maar ook ooit een strijkglas, de voorloper van het strijkijzer, gevonden.

Stroomversnelling

Vandaar dat hij, toen de firma van Hoek op zijn akker zand aan het afgraven was, iedere avond even ging kijken of er geen zwerfstenen of scherven of iets dergelijks te vinden waren. Thom: "Op een gegeven moment kwam ik een stuk schedel tegen. Mijn eerste indruk was dat die van een mens moest zijn, maar ja wat deed hij daar? Toen ik met mijn zoon terugging, hebben we nog meer botten gevonden. Een halve onderkaak met tanden gaf voor mij de doorslag. De resten moesten wel van een mens zijn. Beter kijkend bleek dat zich in de wand die ontstaan was door de afgravingen, contouren aftekenden die op graven leken. Ik heb toen contact opgenomen met mensen van de heemkring, zij verwezen me door naar de gemeente en die schakelde op haar beurt de archeologische dienst in. Nadat alles financieel geregeld was (gemeenten moeten voor dergelijke opgravingen bijdragen) kwam alles in een stroomversnelling."

Volwassen mannen

Zeven werkdagen zijn de archeologen op het land van Smekens aan het werk geweest. Minutieus werk. Laagje voor laagje afschrapen om het skelet bloot te leggen, alles in kaart brengen en vervolgens de botten en botjes weer overbrengen in genummerde plastic zakjes. Behalve het skelet dat Smekens in delen aangetroffen heeft, hebben de archeologen er nog acht bloot weten te leggen. In goede of wat minder goede staat, de een weer wat dieper dan de ander. Belangrijk voor het onderzoek is dat er bij de menselijke resten een aantal knooppjes, een kruisje, en stofresten zijn aangetroffen. De eerste theorieën als zou er een pestkerkhof of executieplaats op die plek geweest zijn, werden al snel verworpen. De skeletten zijn namelijk in kisten

begraven geweest en fysisch antropologisch onderzoek wees al snel uit dat ze van volwassen mannen zijn. Allemaal aanwijzingen die lijken te leiden naar de mogelijkheid die Jan de Vet van de heemkundekring opperde, namelijk dat deze begraafplaats wel eens te maken zou kunnen hebben met de belegering van Breda tijdens de Tachtigjarige oorlog door het leger van de Spaanse generaal Spinola. Dit leger van 18.000 man heeft in 1624 enkele maanden in dit gebied gebivakkeerd.

Aardappels

Thom en Han Smekens zijn intussen benieuwd wat er behalve deze negen graven nog meer op hun akker te vinden is. "De graven lagen allemaal een beetje verspreid, niet keurig op een rijtje en het laatste skelet dat ze gevonden hebben lag een goeie meter af van de grens tot waar Van Hoek met de zandafgravingen gekomen was. Dus er kan best nog meer liggen. De afspraak die we met archeoloog Van der Heijden gemaakt hebben is, dat we goed opletten als we verder gaan met zand afgraven en dat we hem zullen bellen als we wat tegenkomen. Maar dat zal wel najaar worden, want daarvoor moeten eerst de aardappels van het land zijn. Of er dan geld voor is en hoe het allemaal loopt dat weet ik niet. We laten de menselijke resten in ieder geval niet met de zandwagen meenemen."

Behalve foto's en een video over de opgravingen van de skeletten bevat de tentoonstelling 'Bodemvondsten in Gilze en Rijen' natuurlijk ook nog steeds allerlei andere voorwerpen die in de bodem van de gemeente gevonden zijn en die niet alleen enorm in ouderdom - zo'n beetje van 3000 voor Christus tot het einde van Wereldoorlog II - variëren, maar ook een grote verscheidenheid in aard ten toon spreiden. Van historisch waardevolle stukken, in bruikleen gekregen van musea, tot hele simpele voorwerpen als knopen, sieraden en kogeltjes. De tentoonstelling is te zien op zondag 4 juni aanstaande van 14.00 tot 17.00 uur in Heemerf 't Oude Raadhuis, Nieuwstraat 22 in Gilze. Vervolgens is de tentoonstelling tot en met januari 2001 iedere eerste zondag van de maand (met uitzondering van augustus) te bezichtigen. De toegang is gratis. De benedenverdieping van het heemerf is ook toegankelijk voor rolstoelers.

MvH